

Gebiedsplan 2025

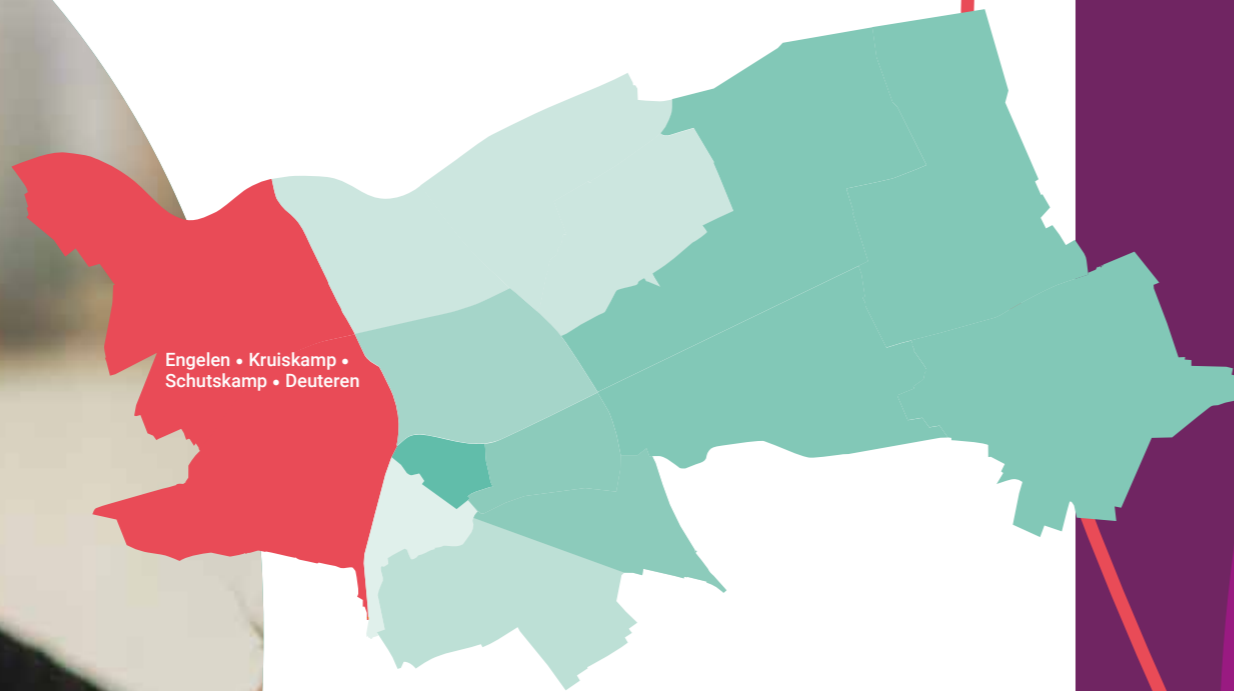
West

Farent

GEBIEDSTEAM

Engelen • Kruiskamp • Schutskamp • Deuteren

Samen maken wij de wijk sterker!

Inhoudsopgave

1. Kenmerken van het gebied	4
2. Het verhaal	6
3. Krachten en kansen	7
4. Impact/effort matrix	9
5. Focus 2025 – een analyse	11
6. Tenslotte	12

Colofon

Titel: Gebiedsplan 2025 - West
Publicatiedatum: December 2024
Uitgave door: Farent Sociaal Werk
Auteurs: Saskia Hordijk en Ellen Huinink
Vormgeving: VisionArt Creatie & Communicatie

Om het gebiedsplan effectief en transparant te maken, hebben we gebruik gemaakt van kwalitatieve input en kwantitatieve data. De kwalitatieve data komen vanuit de ervaringen en belevingen van medewerkers van Farent, gemeente 's-Hertogenbosch, GGD, MEE en Jongerenwerk073. In twee ontwerpsessies hebben we met elkaar de sterke en minder sterke punten opgehaald en focus aangebracht. De kwantitatieve data zijn beschikbaar gesteld door de gemeente 's-Hertogenbosch, die met medewerking van Remo van Boerdonk zijn geanalyseerd. Deze gegevens vormen de basis van dit gebiedsplan. Gebruik deze kwalitatieve en kwantitatieve data als basis voor gezamenlijke initiatieven en onderbouwde besluitvorming in de uitvoeringsplannen.

De data die in dit plan wordt gebruikt, is beschikbaar voor raadpleging via de netwerkcoördinator van het gebied.

Copyright: © 2024 Farent Sociaal Werk.
Fotografie: Shutterstock

Kenmerken van het gebied/ de wijken: kwantitatief (data)

	Wijken	
	West (Kruiskamp/ Schutskamp/ Deuteren)	Engelen (Bokhoven, Haverleij)
Buurtscore (nee/nooit = 0 ja/zeker = 100)		
Voldoende sociale contacten	79,6	84,3
Eenzaam of alleen voelen	25,6	19,2
Moeite met rondkomen	14,7	4,0
Voelt zich medeverantwoordelijk voor de leefbaarheid	71,5	77,4
Schaalscore		
Sociale cohesie	5,7	7,3
Rapportcijfer		
Contact met buurtbewoners	6,3	7,7
Gezond leven	7,6	8
Gelukkig zijn	7,5	8,1
Percentages		
Kan voor hulp terecht bij bekenden	71%	76%
Huishouden met laag inkomen	6%	1%
Huishoudens met bijstandsuitkering	9%	0%
Doet wel eens vrijwilligerswerk	34%	43%
Afgelopen 12 maanden actief in de buurt geweest	25%	48%
Mantelzorgers	13%	16%

Wijk/ buurt	aantal inwoners totaal	% inwoners 0-3 jaar	% inwoners 4-11	% inwoners 12-17	% inwoners 18-24	% inwoners 25-39	% inwoners 40-54	% inwoners 55-64	% inwoners 65-74	% inwoners 75-84	% inwoners >85	% sociale huurwoningen	% inwoners geboren buiten Nederland	% inwoners geboren buiten Europa
1104 Deuteren	1623	5%	7%	4%	5%	24%	21%	14%	11%	7%	1%	65%	16%	13%
1106 De Schutskamp	4982	3%	7%	5%	13%	25%	14%	11%	9%	10%	4%	53%	26%	19%
1107 De Kruiskamp	8410	4%	8%	7%	9%	23%	18%	13%	9%	7%	2%	46%	25%	19%
1201 Kom Engelen	2765	3%	8%	8%	9%	14%	20%	19%	12%	5%	1%	9%	5%	2%
1204 De Haverleij	2493	4%	8%	8%	7%	12%	24%	17%	11%	8%	1%	0%	9%	5%
1205 Bokhoven	299	1%	7%	8%	6%	10%	22%	15%	21%	8%	2%	2%	3%	2%

Het verhaal van West

Het gebied West van 's-Hertogenbosch is een boeiende en diverse omgeving met vier unieke wijken: **Kruiskamp, Schutskamp, Deuteren en Engelen**. Deze wijken hebben elk hun eigen karakter en uitdagingen, maar delen een mix van culturen, leeftijden en achtergronden. Hoewel er veel positieve initiatieven en sociale structuren aanwezig zijn, staan deze soms onder druk door maatschappelijke en sociale vraagstukken.

Sociale structuur en gemeenschapszin

In het gebied West is de sociale structuur een sterk fundament. De wijken kenmerken zich door een bereidheid onder inwoners om elkaar te helpen. Gepensioneerden zetten zich in als vrijwilligers en diverse initiatieven bevorderen onderlinge steun, vooral bij groepen in een kwetsbare positie. Er zijn talrijke plekken voor ontmoeting en samenzijn, zoals wijkcentra, speelplekken voor kinderen, een buurthuis, en een goed functionerend professioneel wijknetwerk. Deze voorzieningen dragen bij aan een gevoel van saamhorigheid. Buurtbewoners uit de Schutskamp en Kruiskamp geven contact met de buurtbewoners een lager cijfer dan inwoners in andere wijken. De inwoners uit de Schutskamp en Kruiskamp voelen zich ook minder medeverantwoordelijk voor leefbaarheid in de buurt.

Voor kinderen zijn er tal van mogelijkheden om te spelen en te leren, zoals de kinderboerderij, de BBS en sport- en cultuurcentra. Jongeren kunnen hun talenten verder ontwikkelen in het jongerencentrum, terwijl 'lief & leedstraatjes' de gemeenschapszin bevorderen. De diversiteit van de wijken – zowel in leeftijd als afkomst – biedt kansen voor ontmoetingen en samenwerking, maar dit wordt nog onvoldoende benut. Jong en oud ontmoeten elkaar te weinig en culturele en sociale groepen blijven vaak binnen hun eigen kring.

Talenten en Veerkracht

Het gebied is rijk aan talent en veerkracht. Kinderen en hun ouders tonen een indrukwekkend vermogen om met uitdagingen om te gaan. Scholen en woningen zijn recent gerenoveerd, wat bijdraagt aan een betere leefomgeving. Toch zijn er knelpunten, zoals beperkte capaciteit van professionals en de versnipperde ondersteuning. Dit zorgt ervoor dat sommige groepen minder goed worden bereikt. Dat kan leiden tot problemen die onzichtbaar blijven, zoals huisvestingsnood, armoede en gezinsproblematiek.

Uitdagingen in de Wijk

Helaas wordt de rijke sociale structuur op sommige punten verzwakt door maatschappelijke spanningen. Polariserende, discriminatie en soms zelfs racisme spelen een rol. Onveiligheidsgevoelens nemen toe door criminaliteit, wapenbezit en vuurwerkincidenten. Daarnaast voelen veel inwoners druk door systeemproblemen, zoals beperkte inburgeringsmogelijkheden en kansenongelijkheid. Dit vergroot de kloof tussen groepen en versterkt gevoelens van eenzaamheid, vooral bij ouderen in vergrijzende wijken zoals Schutskamp en Kruiskamp. Bovengemiddeld kunnen inwoners uit de Kruiskamp niet voor hulp terecht bij bekenden.

West is een wijk van tegenstellingen: diversiteit en scheiding, veerkracht en overlevingsstand, verbondenheid en vervreemding. Door samen te werken aan inclusieve oplossingen kan het gebied een voorbeeld worden van hoe een diverse gemeenschap sterker met de uitdagingen om kan gaan.

Krachten en kansen van West

We werken met elkaar vanuit de basisopdracht van de gemeente 's-Hertogenbosch:

We willen dat alle inwoners van 's-Hertogenbosch hun talenten kunnen ontplooiën, gezond kunnen leven en indien nodig op een eenvoudige manier een beroep kunnen doen op hulp en ondersteuning die nabij en vrij toegankelijk is zonder beschikking. De basisondersteuning draagt bij aan de versterking van de sociale structuur door inwoners en informele organisaties te ondersteunen bij het organiseren van activiteiten en onderlinge hulp. Daarnaast organiseert de basisondersteuning zelf laagdrempelige activiteiten en hulp in buurten en wijken, in buurtcentra en op scholen, zodat inwoners hun talenten kunnen ontwikkelen en zoveel mogelijk naar vermogen mee kunnen doen aan de samenleving. Hiermee ondersteunt de basisondersteuning de beweging van individuele hulp naar collectieve ondersteuning.

- Hierin worden 5 thema's genoemd:
1. Talent ontplooiën
  2. Gezond leven
  3. Hulp, nabij en eenvoudig
  4. Versterken sociale structuur
  5. Van individueel naar collectief

Op basis van deze thema's hebben we in twee sessies de sterke en minder sterke punten van het gebied opgehaald. Of wel de krachten en de kansen:

Kracht

Kans

3

	Kracht	Kans
Talent ontplooiën	<p>Er is goede toegang tot ondersteunende initiatieven van Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport&Cultuur voor jongeren tot 18 jaar.</p> <p>Het aanbod van de Klup-Up in de Brede Bossche School (BBS) biedt kansen voor activiteiten en talentontwikkeling.</p>	<p>Er zijn bewonersgroepen (zoals Turkse en Marokkaanse gemeenschappen) die zich niet thuis voelen bij het huidige aanbod. Betrek hen meer bij de planvorming.</p> <p>Het verbinden van groen en het creëren van gezamenlijke ruimtes wordt beperkt door een gebrek aan ruimte en geschikte locaties.</p> <p>Openbare voorzieningen zoals de BBS en SCC kunnen toegankelijker worden door bewoners meer eigenaarschap en betrokkenheid te geven.</p>
Gezond leven	<p>Er is een breed gedragen uitgangspunt dat gezondheid een integraal onderdeel moet zijn van alle activiteiten en beleidskeuzes.</p>	<p>Het is een uitdaging om gezondheid en een gezonde levensstijl effectief onder de aandacht te brengen bij bewoners.</p>
Hulp, eenvoudig en nabij	<p>Het hulpaanbod is gemakkelijk toegankelijk doordat het eenvoudig is om eerst contact te leggen met bewoners, terwijl goed functionerende wijknetwerken en de bereidheid om elkaar te helpen dit verder versterken.</p>	<p>Medewerkers werken vaak vanuit de perspectieven van hun eigen organisatie. Besluitvorming kan verbeterd worden door meer integraal en gezamenlijk te werken.</p>
Versterken sociale structuur	<p>De wijk kent een goed functionerend netwerk van beroepskrachten en betrokken gepensioneerden die vrijwilligerswerk ondersteunen.</p>	<p>Er is meer behoefte aan verbinding en ontmoeting op straat- en buurtniveau. Dit kan onbekendheid en isolement verminderen.</p> <p>Er is een gebrek aan laagdrempelige plekken waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten. Voorbeelden zoals een theehuis in het Beatrixpark of vergelijkbaar met het Taxandriaplein in de Muntel worden genoemd.</p> <p>Bewoners meer verantwoordelijkheid geven in het gebruik en beheer van ontmoetingsplekken.</p>
Van individueel naar collectief	<p>Er is veel bereidheid onder bewoners om elkaar te helpen. De 'ons-kent-ons' cultuur is daar helpend bij.</p>	<p>Ondersteun bewoners in het omgaan met stress door de focus te leggen op bestaanszekerheid en hen te empoweren voor eigen regie en verantwoordelijkheid.</p>

Impact/effort matrix

Om met elkaar te kunnen bepalen waar we gaan beginnen, waar we de focus op leggen, hebben we de impact/effort matrix ingevuld. Op deze manier zie je waar we het beste kunnen beginnen, namelijk met datgene dat weinig moeite kost, maar een hoge impact heeft.

	Hoge impact		
Weinig moeite	We gaan bewoners benaderen vanuit samenredzaamheid.	We gaan jongerencentra meer inzetten als huizen voor de buurt, waarbij ze beter benutbaar, inclusiever en gericht op eigen kracht zijn.	Veel moeite
	We blijven focus aanbrengen binnen functies, zowel individueel als collectief. Ontwikkelingen hierin blijven we delen om het plan levend te houden.	We gaan buurthuizen en SCC's transformeren van verhuurbedrijven naar toegankelijke plekken voor bewoners: huizen van bewoners die gratis te gebruiken zijn.	
	We gaan meer verbinding creëren tussen professionals in de gezondheidszorg, het sociaal domein en kennisorganisaties.	We stellen de vraag van bewoners, zowel jong als oud, centraal in onze aanpak.	
	We gaan een "no wrong door"-principe hanteren met één toegankelijk loket.	Organisaties committeren zich aan gebiedsplannen en besluitvorming, wat integraal samenwerken mogelijk maakt.	
	We zorgen voor een balans tussen individuele en collectieve behoeften, waarbij we inwoners gericht ondersteunen zonder de gemeenschappelijke belangen uit het oog te verliezen.	We laten professionals meerder rollen vervullen, zoals verbindend, aanjagend en coördinerend.	
	We gaan de Tupperware-methodiek vaker inzetten om beter aan te sluiten bij de vraag van bewoners en initiatieven.	We gaan bewoners faciliteren bij activiteiten zoals wijkfeesten, waarbij zij zelf de uitvoering verzorgen.	
	We maken keuzes over welke overleggen zinvol zijn en vermijden overmatig vergaderen.	We gaan gebiedsgericht financieren om plannen beter af te stemmen op de lokale behoeften.	
	We maken de keuzes en inhoud van de gebiedsplannen en -teams leidend.	We maken eerst een plan over hoe we alle bewoners kunnen horen, en zetten hen daarna centraal.	
		We gaan een sociale kaart maken voor West en zorgen voor een beheerder die deze actueel houdt.	
		Geen	
	Lage impact		

Focus 2025 - een analyse

Uit een analyse van de kwantitatieve gegevens en de kwalitatieve input op basis van belevingen en ervaringen in de wijken, komen een aantal punten die in 2025 aandacht behoeven:

Sociale cohesie versterken en ontmoeting stimuleren. Zet in op verbinding tussen diverse bewonersgroepen, met extra aandacht voor Kruiskamp en Schutskamp waar sociale cohesie zwakker is.

- **Kwantitatief:** Sociale cohesie is lager in Kruiskamp/Schutskamp (5,7) dan in Engelen (7,3), en bewoners in Kruiskamp/Schutskamp voelen zich, t.o.v. Engelen, minder medeverantwoordelijk voor de leefbaarheid (71,5 t.o.v. 77,4 uit de 100 punten).
- **Kwalitatief:** Polarisatie, segregatie en een gebrek aan ontmoetingsplekken zorgen voor sociale afstand tussen groepen. Dit leidt tot onbegrip en isolement, vooral in gemengde wijken.

Gezond leven meer integreren in activiteiten. Promoot gezondheid en mentale veerkracht in de wijken, met focus op bewustwording en toegankelijkheid van ondersteuning.

- **Kwantitatief:** Gezond leven scoort goed in West (7,6) en Engelen (8).
- **Kwalitatief:** Bewoners ervaren verborgen gezondheidsproblemen, zoals mentale stress en beperkte aandacht voor gezonde leefstijlthema's. De impact van schimmelproblematiek en armoede op gezondheid wordt genoemd.

Hulp dichterbij en beter geïntegreerd aanbieden. Maak hulp toegankelijker door integrale samenwerking en gerichte communicatie, vooral voor kwetsbare groepen.

- **Kwantitatief:** Slechts 71% van de bewoners in West en 76% in Engelen kan voor hulp terecht bij bekenden. De hulpbehoefte is vooral zichtbaar in Kruiskamp en Schutskamp, waar armoede en bijstandsafhankelijkheid hoger zijn (9% bijstandsuitkering).
- **Kwalitatief:** Bewoners ervaren versnippering in hulpaanbod en onvoldoende aansluiting tussen organisaties. Dit vergroot de kloof voor kwetsbare groepen en beperkt de impact van interventies.

Vrijwilligerswerk uitbreiden en diversifiëren. Vergroot de participatie in vrijwilligerswerk en maak activiteiten toegankelijker voor minder betrokken groepen.

- **Kwantitatief:** Vrijwillige inzet is matig (34%) in West, maar bovengemiddeld (43%) in Engelen. Buurtparticipatie blijft laag in West (25% actief in buurt), maar hoog in Engelen, waarbij vooral Bokhoven er uitspringt (70%).
- **Kwalitatief:** De bestaande betrokkenheid van gepensioneerden en lokale gemeenschappen wordt gezien als een kracht, maar er is een tekort aan inclusieve initiatieven voor jongere en cultureel diverse groepen.

Fysieke ontmoetingsplekken toegankelijk maken. Versterk laagdrempelige plekken waar bewoners samenkomen en stimuleer bewonersinitiatief in het beheer van deze locaties.

- **Kwantitatief:** Er is een gebrek aan cijfers over het gebruik van ontmoetingsplekken, maar de tevredenheid over contact met buurtbewoners in West (6,3) ligt lager dan in Engelen (7,7).
- **Kwalitatief:** Bewoners benoemen een tekort aan toegankelijke locaties voor ontmoeting, zoals een theehuis in het Beatrixpark of een ontmoetingsplek vergelijkbaar met het Taxandriaplein in de Muntel.

Tenslotte

Dit plan is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid opgesteld, ondanks dat het onder tijdsdruk is gemaakt. In de volgende stappen in het proces is nog voldoende mogelijkheid om ieders mening te horen en te verwerken in de uitvoeringsplannen.

Proces gebieds- en uitvoeringsplannen

November 2024:

- Medewerkersbijeenkomst: ophalen huidige situatie van de wijken als input voor het verhaal van het gebied
- Ontwerpsessie gebiedsplan: krachten, kansen en focus van een gebied als input voor de gebiedsplannen

December 2024:

- Conceptversie naar deelnemers en lectoraat Fontys ter controle
- 19 december: plan is klaar

Eerste kwartaal 2025

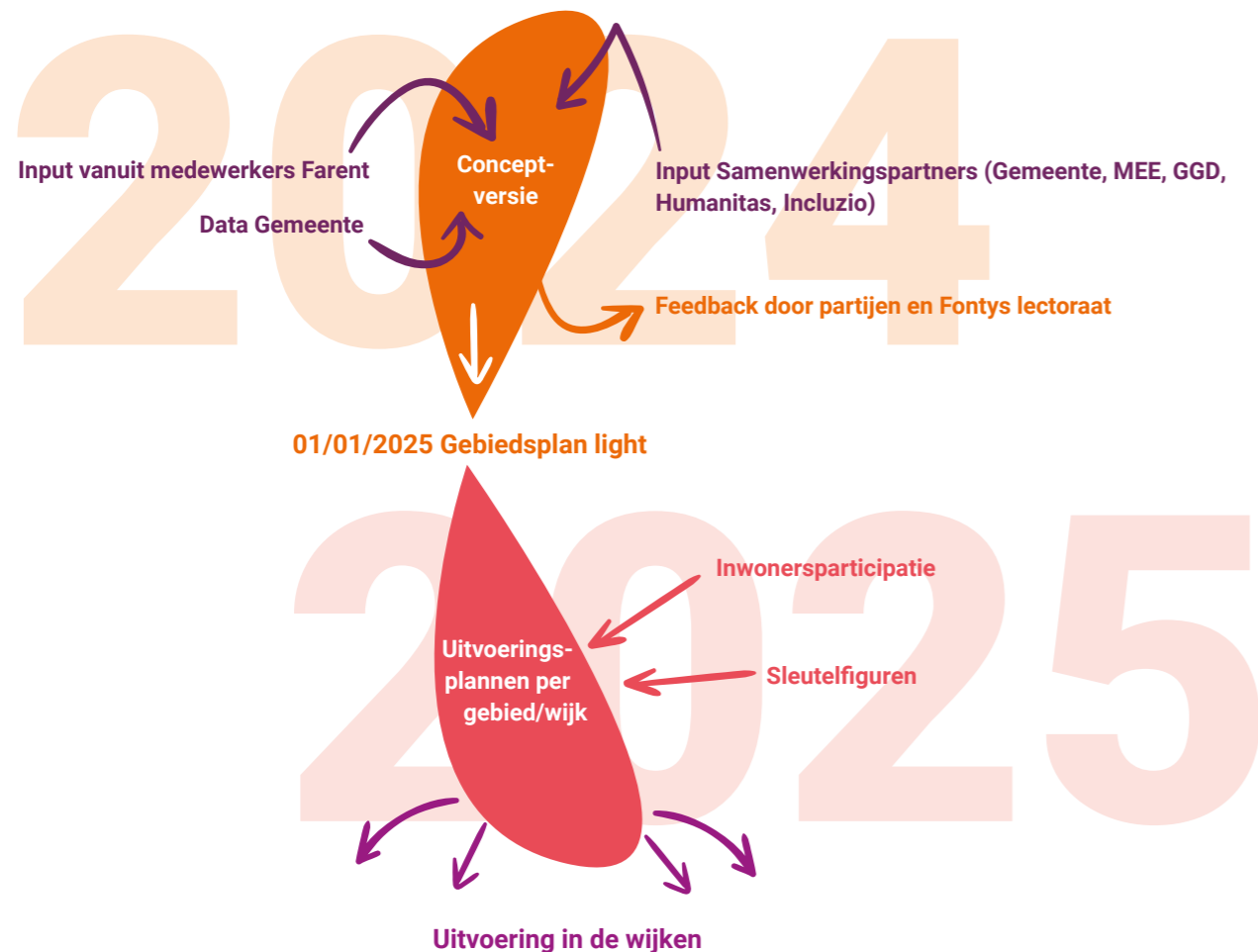
- Uitvoeringsplannen maken
- Gebiedsplan kan op kleine onderdelen aangescherpt worden en wordt dan vastgesteld voor heel 2025
- Uitvoeringsplannen worden elk kwartaal geëvalueerd en bijgesteld volgens de PDCA-cyclus

Q3 2025

- Start verzamelen data voor gebiedsplannen 2026

Q4 2025

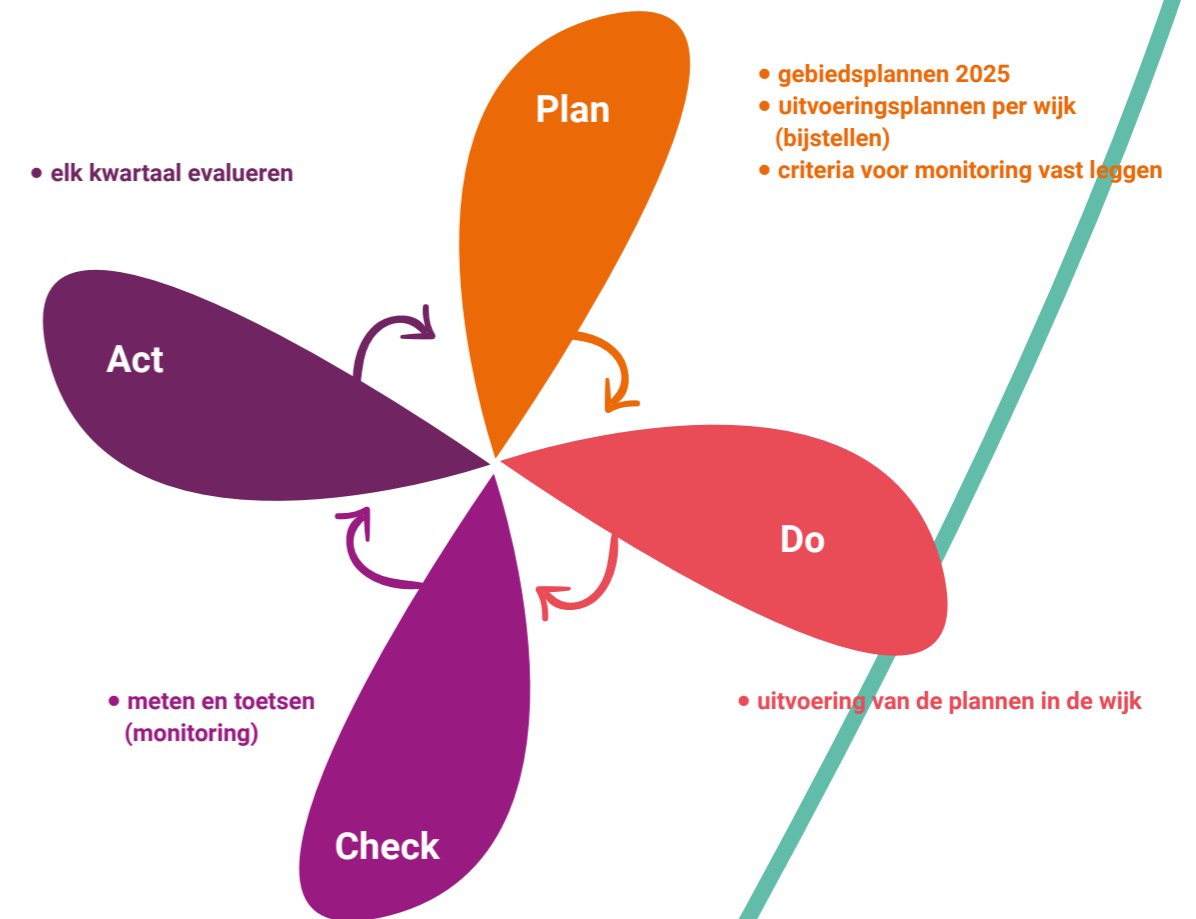
- Vormgeven gebiedsplannen 2026

Uitvoeringsplannen

Naast dit gebiedsplan, dat een globaal beeld van het gebied geeft en de focuspunten waar we in 2025 gezamenlijk aan gaan werken, zal de nadruk in de uitvoering op de uitvoeringsplannen komen te liggen. In dit plan wordt samen met inwoners en belangrijke partners de vraag beantwoord hoe het gebiedsplan in de wijken ten uitvoering komt. Dit vraagt om een nauwkeuring proces, waarbij iedereen gehoord wordt en duidelijke afspraken gemaakt worden.

Het gebiedsplan is voor 2025 vastgesteld. Het uitvoeringsplan wordt elk kwartaal geëvalueerd en bijgesteld.

Advies inhoud uitvoeringsplannen

Bekijk de kwantitatieve data en vergelijk deze met de kwalitatieve verhalen, ervaringen en belevingen: wat valt op, waar zitten de overeenkomsten en verschillen en welke leefgebieden verdienen aandacht?

Beschrijf dit in een uitvoeringsplan met de elementen:

- Urgentie: Waarom is het belangrijk dat dit aangepakt, uitgevoerd, veranderd wordt?
- Bereik: Wie bereik je met de plannen, wie profiteert van de aanpak, hoe ga je dit monitoren?
- Haalbaarheid: Hoe zorg je ervoor dat de plannen ook realistisch zijn en uitgevoerd kunnen worden?

088 - 023 75 00
www.farent.nl